

YEREL SEÇİMLER SONRASI BELEDİYE BAŞKANLARININ KARŞILAŞTIĞI YÖNETİMSEL ZORLUKLAR VE STRATEJİK ÇÖZÜM YAKLAŞIMLARI

Sabri ÇINAR¹

Öz

Bu çalışma, belediye başkanlarının yerel yönetim sistemi içerisindeki kritik önemini, yetki ve sorumluluklarını ele alarak, yerel seçimler sonrasında karşılaştıkları yönetsel zorlukları ve bu zorluklara yönelik stratejik çözüm yaklaşımlarını incelemektedir. Türkiye'nin yerel yönetim yapısı ve seçim sistemi çerçevesinde, belediye başkanlarının yerel hizmetlerin planlanması ve yürütülmesindeki merkezi rolü vurgulanmıştır. Çalışmada, belediye başkanlarının kaynak yönetimi, kurumsal kapasite eksiklikleri, bürokratik engeller, toplumsal talepler ve politik baskılar gibi çeşitli alanlarda karşılaştıkları sorunlar kapsamlı bir şekilde analiz edilmiştir. Ayrıca, bu sorunlara yönelik katılımcı yönetim modelleri, dijital dönüşüm, şeffaflık odaklı uygulamalar ve iyi yönetim ilkeleri temelinde çözüm önerileri geliştirilmiştir. Çalışmanın bulguları, belediye başkanlarının yetki ve sorumluluklarını daha etkin bir şekilde yerine getirmelerine katkı sağlayacak uygulama önerileri sunarak, yerel yönetim sistemine yönelik akademik literatüre değerli bir katkı sağlamayı hedeflemektedir.

Anahtar kelimeler: Belediye Başkanı, Yerel Yönetimler, Stratejik Yaklaşım, Yönetimsel Zorluklar

JEL Kodları: H1, Z18, R00

ADMINISTRATIVE CHALLENGES FACED BY MAYORS AFTER LOCAL ELECTIONS AND STRATEGIC SOLUTION APPROACHES

Abstract

This study examines the critical importance, authority, and responsibilities of mayors within the local governance system, focusing on the managerial challenges they face following local elections and proposing strategic solution approaches to address these issues. Within the framework of Turkey's local governance structure and electoral system, the study highlights the central role of mayors in the planning and implementation of local services. It provides a comprehensive analysis of the problems mayors encounter in various areas, including resource management, institutional capacity deficiencies, bureaucratic barriers, social demands, and political pressures. Furthermore, the study develops solution proposals based on participatory governance models, digital transformation, transparency-focused practices, and principles of good governance. The findings aim to offer practical policy recommendations that enable mayors to fulfill their authority and responsibilities more effectively, contributing valuable insights to the academic literature on local governance systems.

Keywords: Mayor, Local Governments, Strategic Approach, Administrative Challenges

JEL Codes: H1, Z18, R00

¹ Belediye Başkan Yardımcısı, Kırklareli Belediyesi, cinarsabri59@gmail.com, ORCID: 0000-0002-6924-5589

Makalenin Türü (Article Type): Araştırma Makalesi (Research Article)

Makale Geliş Tarihi (Received Date): 24.02.2025

Makale Kabul Tarihi (Accepted Date): 14.04.2025

DOI: 10.56337/sbm.1646347

Atıf (Cite): Çınar, S. (2025). Yerel Seçimler Sonrası Belediye Başkanlarının Karşılaştığı Yönetimsel Zorluklar ve Stratejik Çözüm Yaklaşımları, *Sosyal Bilimler Metinleri*, 2025(1), 36-46.

1. Giriş

Yerel yönetimler, demokrasinin temel yapı taşlarından biri olarak vatandaşların günlük yaşamına doğrudan dokunan hizmetlerin planlanması ve sunulmasında kritik bir role sahiptir. Bu bağlamda, belediye başkanları yerel yönetim sistemi içerisinde önemli bir konuma sahiptir. Halk tarafından doğrudan seçilmeleri nedeniyle, belediye başkanları hem yerel demokrasinin temsilcisi hem de yerel halkın ihtiyaçlarını karşılama noktasında birincil aktör olarak görülmektedir. Ancak, bu stratejik konum, belediye başkanlarına geniş yetkiler ve sorumluluklar yüklemenin yanı sıra, seçimlerin hemen ardından baş gösteren çeşitli yönetsel zorluklarla da yüzleşmelerini beraberinde getirmektedir.

Türkiye'nin yerel yönetim sistemi, belediye başkanlarının hem merkezi idareyle hem de yerel paydaşlarla etkileşim içinde bulunduğu çok katmanlı bir yapıya sahiptir. Belediye başkanlarının, seçim kampanyalarında taahhüt ettikleri projeleri hayata geçirmek, kısıtlı kaynaklarla kamu hizmetlerini sunmak ve aynı zamanda toplumsal beklentilere cevap vermek gibi bir dizi karmaşık görevi vardır. Bu görevler, yerel yönetimlerin finansal yapısından bürokratik süreçlere, toplumsal taleplerden politik baskılara kadar birçok faktörden etkilenmektedir.

Yerel seçimler, belediye başkanları için yeni bir dönemin başlangıcıdır. Seçim kampanyaları sırasında verilen vaatlerin yerine getirilmesi, seçim sonrası dönemde başkanların halkla ilişkilerini doğrudan etkileyen bir faktör olarak öne çıkmaktadır. Ancak bu süreç, çoğu zaman mevcut bütçe yetersizlikleri, kurumsal kapasite eksiklikleri, bürokratik engeller ve yerel dinamikler gibi çeşitli sorunlarla karşı karşıya kalınmasına neden olmaktadır. Özellikle Türkiye gibi gelişmekte olan ülkelerde, merkezi idarenin yerel yönetimler üzerindeki denetimi ve yönlendirme kapasitesi, belediye başkanlarının karar alma süreçlerini önemli ölçüde şekillendirmektedir. Bu durum, yerel seçimlerin ardından belediye başkanlarının karşılaştığı zorlukların karmaşıklığını daha da artırmaktadır.

Yerel seçimlerin hemen ardından belediye başkanlarının karşılaştığı bu zorluklar, yalnızca yerel yönetimlerin performansını değil, aynı zamanda vatandaşların devlete olan güvenini de doğrudan etkilemektedir. Belediye başkanlarının bu süreci etkili bir şekilde yönetebilmeleri, kaynakları verimli kullanarak şeffaf, katılımcı ve hesap verebilir bir yönetim anlayışı benimsemelerine bağlıdır. Bu bağlamda, hem karşılaşılan sorunların kapsamlı bir şekilde analiz edilmesi hem de bu sorunlara yönelik stratejik çözüm önerilerinin geliştirilmesi önem taşımaktadır.

Bu çalışmada, Türkiye'deki yerel yönetim sistemi ve yerel seçim süreçleri çerçevesinde belediye başkanlarının yönetsel zorlukları ele alınacaktır. İlk olarak, Türkiye'nin yerel yönetim yapısı ve seçim sistemi genel bir çerçevede değerlendirilecektir. Daha sonra, belediye başkanlarının seçim sonrası dönemde karşılaştıkları finansal, kurumsal, bürokratik ve politik sorunlar detaylı bir şekilde analiz edilecektir. Son olarak, bu sorunlara yönelik olarak iyi yönetim, dijital dönüşüm, şeffaflık ve katılımcı yönetim ilkeleri temelinde geliştirilen stratejik çözüm önerileri sunulacaktır. Çalışma içerisinde, belediye başkanlarının seçim sonrası süreçte karşılaştıkları yönetsel zorlukları daha etkili bir şekilde aşmalarına katkı sağlayacak uygulama örnekleri önerilmektedir.

2. Türkiye’de Yerel Yönetimlerin Yapısı ve Mahalli İdareler Seçim Sistemine Genel Bir Bakış

Türkiye’de yerel yönetimler, merkeziyetçi bir yapıya sahip olan idari sistem içinde önemli bir rol oynamaktadır. Anayasa ve ilgili yasal düzenlemeler çerçevesinde şekillenen bu yapı, yerel yönetimlerin görev ve yetkilerini açık bir şekilde tanımlamakla birlikte, merkezi yönetimle sıkı bir ilişki içerisinde çalışmasını öngörmektedir.

Türkiye’de yerel yönetim sistemini günümüz hali ile iki aşamada incelemek mümkündür. Bunlardan birincisi “Klasik Yerel Yönetim Sistemi” olarak adlandırılan ve eski geleneksel sistemin devam ettirildiği yapıdır. Bu yapı 51 ilde uygulanan bir sistemi anlatmaktadır. İkincisi ilin büyükşehir belediyesi olmasına bağlı olarak biçimlendirilen “Büyükşehir Belediye Sistemidir.” Bu sistem 2012 yılında yürürlüğe giren 6360 Sayılı “On Dört İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Yedi İlçe Kurulması ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun” ile birlikte 30 ilde uygulanmakta ve yapı itibarı ile klasik sistemden ayrılmaktadır. Klasik sistem içerisinde yerel yönetim birimleri “belediye, il özel idaresi ve köy” olarak sıralanırken, Büyükşehir Belediye Sistemi

içerisindeki birimler “büyükşehir belediyesi ve ilçe belediyesi” olarak tanımlanmaktadır (Çınar, 2023, s. 79).

2012 yılındaki değişiklik ile birlikte Büyükşehir Belediye Sistemi içerisinde il özel idareleri kaldırılmış, köylerin de tüzel kişiliği kaldırılarak mahalleye dönüştürülmüştür. Bu durum büyükşehir ve ilçe belediyelerinin kentsel ve kırsal alanda yetkili olmalarına sebep olmuştur. Büyükşehir ve ilçe belediyeleri, yalnızca kentsel mahallelerin değil aynı zamanda kırsal mahallelerin de (köylerin) bazı temel altyapı hizmetleri (yol, su vb.) ile birlikte örneğin tarım ve hayvancılığı da desteklemek şeklinde görevleri de bulunmaktadır (Arıkboğa, 2020, s.10-11).

Klasik sistem içerisinde 2012 yılından önceki sistemde klasik yerel yönetim birimleri İl Özel İdaresi, Belediye ve Köy olarak tanımlanmaktadır. 2012 yılından sonraki düzenleme ile birlikte Büyükşehir Belediye sayısı artırılmış, büyükşehirlerde köylerin tüzel kişiliği kaldırılarak mahalleye dönüştürülmüştür. Bunun yanı sıra büyükşehirlerde kırsal alandan sorumlu İl Özel İdareleri de kaldırılmıştır. Bu boşluk, Yatırım İzleme ve Koordinasyon Başkanlığı ismi ile Valilik bünyesinde oluşturulan yeni yapı ile tamamlanmaya çalışılmış; yeni durumun getirmiş olduğu yetki ve görev karmaşası birçok sorunun oluşmasına neden olmuştur (Çınar, 2023, s. 81).

2012 yılındaki değişiklikle birlikte Büyükşehir Belediye Sistemi, sorumluluk alanlarının genişlemesi nedeniyle ilçe belediyeleri ile büyükşehir belediyesi arasında yetki ve sorumluluk paylaşımı konusunda sorunlara yol açmış, özellikle köylerin statüsündeki değişim büyükşehir belediyelerinin hizmet alanlarının genişlemesine neden olmuştur. Bu bağlamda, Türkiye'deki yerel yönetim sisteminde iki farklı yapının bulunmasının avantajları ve dezavantajları birlikte ele alınmalı ve buna uygun yeni kavramlar ile uygulamalar geliştirilerek desteklenmelidir.

Türkiye’de yerel yönetimlerin temel dayanağı, 1982 Anayasası’nın 127. maddesinde belirtilmiştir. Bu maddeye göre, “*yerel yönetimler, mahalli ihtiyaçların karşılanması amacıyla kurulan, karar organları seçimle iş başına gelen kamu tüzel kişileridir*” (Madde 127). Ancak, bu tüzel kişiliklerin yetki alanları ve görevleri, merkezi yönetim tarafından sıkı bir şekilde denetlenmekte ve yönlendirilmektedir. Örneğin, yerel yönetimlerin bütçe oluşturma, planlama ve projelendirme süreçlerinde merkezi yönetimin onayı gerekebilir.

Türkiye’deki yerel yönetim yapısında belediyeler, özellikle büyükşehir belediyeleri, kapsamlı bir görev ve yetki alanına sahiptir. 2012 yılında yürürlüğe giren 6360 sayılı Kanun ile büyükşehir belediyelerinin yetki sınırları genişletilmiş ve kırsal alanlar da büyükşehir yönetimine dahil edilmiştir. Bu düzenleme, büyükşehir belediyelerinin kaynak yönetimi ve hizmet sunum kapasitesini artırmayı hedeflerken, kırsal bölgelerde yaşayan nüfusun ihtiyaçlarına uygun çözümler üretilmesinde zorluklar yaratmıştır. Özellikle geniş coğrafi alanlarda hizmet sunan büyükşehir belediyeleri, finansal kaynakların yetersizliği ve bürokratik süreçlerin karmaşıklığı gibi sorunlarla karşı karşıya kalmaktadır.

Yerel yönetimler, sadece idari birimler olarak değil, aynı zamanda yerel demokrasinin önemli bir parçası olarak da değerlendirilmektedir. Halkın doğrudan seçtiği belediye başkanları ve meclis üyeleri, vatandaşların taleplerine yanıt verme ve yerel karar alma süreçlerine katılım sağlama noktasında kilit bir rol oynamaktadır. Ancak bu durum, yerel yönetimlerde şeffaflık, hesap verebilirlik ve katılımcı yönetim ilkelerinin uygulanmasını daha da önemli hale getirmiştir. Türkiye’de yerel yönetimlerin bu ilkeleri ne ölçüde hayata geçirebildiği, yerel halkın yönetime olan güvenini ve memnuniyetini doğrudan etkilemektedir.

Türkiye’de yerel seçim sistemi, demokratik temsilin ve yerel halkın yönetime katılımının sağlanması amacıyla anayasa ve ilgili kanunlarla düzenlenmiştir. Türkiye Cumhuriyeti Anayasası’nın 127. maddesi, yerel yönetimlerin mahalli müşterek ihtiyaçları karşılamak üzere kurulan, karar organları seçimle iş başına gelen kamu tüzel kişileri olduğunu ifade etmektedir. Bu anayasal düzenleme, yerel seçimlerin halkın iradesine dayalı bir şekilde gerçekleşmesini zorunlu kılmakta ve yerel yönetimlerin demokratik yapısının temelini oluşturmaktadır (Madde 127).

Türkiye’de yerel yönetimlerle ilgili anayasal düzenlemeler, 1921 Anayasası’ndan itibaren şekillenmeye başlamıştır. 1921 ve 1924 Anayasaları, yerel yönetimlerin varlığını tanımakla birlikte, demokratik temsil ilkesine dayalı bir seçim sistemi için ayrıntılı hükümler içermemiştir. Bu dönemde,

merkeziyetçi bir yönetim anlayışı hâkim olmuştur ve yerel yönetimlerin yetki ve sorumlulukları oldukça sınırlı kalmıştır.

1921 Anayasası, yerinden yönetim konusunda devamlılığı temsil etmektedir. Günümüze kadar var olan anayasalar içerisinde farklı nokta olarak, yerinden yönetim düşüncesinin çok daha yoğun olduğu düzenlemeleri içermesidir. Çok kısa bir süre boyunca yürürlükte kaldığından anayasa ile getirilen kazanımlar uygulamada etkisini gösterememiştir (Şengül, 2014, s. 40).

Türkiye Cumhuriyeti'nin 1921 Anayasası'ndan sonraki anayasası olan 1924 Anayasası temel işleyiş olarak merkeziyetçi anlayışı devam etmiştir. Bu çerçevede, 1924 Anayasası yerel yönetim seçim sistemini tam anlamıyla bağımsız bir yapı olarak oluşturamamış, seçimle gelen yöneticilerin yetkilerini merkezi otorite ile dengeleme anlayışını benimsemiştir (1924 Anayasası, Madde: 89-91).

1961 Anayasası, yerel yönetimlerin daha özerk bir yapıya kavuşmasını sağlamış ve yerel seçimlerin düzenli aralıklarla yapılmasını anayasal güvence altına almıştır. Burada yerel yönetimlere ilişkin düzenli ve kapsamlı bir düzenleme olarak 116. Madde ön plana çıkmakta, karar organlarının kanunda belirlenen şartlar ile seçmenler tarafından seçilerek oluşturulan bir yapıda olduğu vurgulanmıştır (1961 Anayasası, Madde: 116). Bu dönemde, yerel seçimlerin demokratik meşruiyeti ve yerel yönetimlerin özerkliği ön plana çıkmıştır. Ancak, yerel yönetimlerin merkezi yönetim tarafından sıkı bir denetime tabi tutulması, bu özerkliğin uygulanmasında çeşitli zorluklara yol açmıştır.

1982 Anayasası ise, yerel yönetimlerin yetkilerini tanımlamakla birlikte, merkezi yönetimin yerel yönetimler üzerindeki denetim ve vesayet yetkilerini artırmıştır. 127. maddede, yerel yönetimlerin özerkliği bir kez daha vurgulanmış, ancak bu özerklik, merkezi yönetimin vesayet denetimine tabi kılınmıştır. Yerel seçimlerin ise beş yılda bir yapılacağı hükme bağlanmıştır. Ayrıca, seçme ve seçilme yeterlilikleri, seçim sistemleri ve organların görevden alınması gibi konularda ayrıntılar, anayasa yerine özel kanunlarla düzenlenmiştir (1982 Anayasası, Madde: 127).

Türkiye'de yerel seçimler, 2972 sayılı "Mahalli İdareler ile Mahalle Muhtarlıkları ve İhtiyar Heyetleri Seçimi Kanunu" kapsamında yürütülmektedir. Bu yasa, belediye başkanları, belediye meclis üyeleri, il genel meclisi üyeleri, mahalle muhtarları ve ihtiyar heyeti üyelerinin seçim yöntemlerini düzenlemektedir. İlgili kanunun 2. Maddesi'nde "Mahalli idareler seçimleri serbest, eşit, gizli, tek dereceli, genel oy, açık sayım ve döküm esaslarına göre, yargı yönetim ve denetimi altında yapılır. İl genel meclisi ve belediye meclisi üyelikleri için yapılan seçimlerde, onda birlik baraj uygulamalı nispi temsil sistemi, belediye başkanlığı seçiminde ise çoğunluk sistemi uygulanır." Hükümleri, yerel seçimlerin genel çerçevesini de çizmektedir (2972 Sayılı Kanun, Madde: 2).

Yerel seçimlerde uygulanan seçim sistemleri, demokratik temsil ve etkin yönetim arasında bir denge kurmayı amaçlamaktadır. Belediye başkanlarının doğrudan halk tarafından seçilmesi, demokratik meşruiyeti güçlendirirken, belediye meclislerinin nispi temsil sistemine göre belirlenmesi, farklı siyasi görüşlerin yerel yönetim süreçlerine dâhil edilmesine olanak tanımaktadır. Ancak bu sistem, bazı durumlarda belediye başkanları ile belediye meclisleri arasında uyum sorunlarına yol açabilmektedir. Özellikle farklı siyasi partilere mensup başkanlar ve meclis üyeleri arasında yetki paylaşımı ve karar alma süreçlerinde çatışmalar yaşanabilmektedir.

2.1. Belediye Başkanlarının Rolü ve Sorumlulukları: Yasal Süreç ve Uygulama Açısından Bir Değerlendirme

Belediye başkanları, Türkiye'nin yerel yönetim sistemi içerisinde en kritik aktörlerden biridir. Hem yasal çerçeve içinde tanımlanan yetki ve sorumlulukları hem de uygulamadaki liderlik rolleriyle, yerel hizmetlerin planlanması, koordinasyonu ve sunumunda merkezi bir konuma sahiptirler. Belediye başkanlarının rolü, halkın günlük yaşamını doğrudan etkileyen kararların alınmasında ve uygulanmasında kilit bir önem taşımaktadır.

Belediye başkanlarının görev ve sorumlulukları, öncelikli olarak 5393 sayılı Belediye Kanunu (Madde 37-38) ve 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu (Madde 17-18) ile düzenlenmiştir. Bu yasalar, belediye başkanlarının görevlerini şu şekilde tanımlamaktadır:

• *Belediyenin temsilcisi:* Belediye başkanları, belediyeyi hem hukuki hem de idari açıdan temsil eden en üst düzey yetkilidir. Bu temsil yetkisi, belediyenin tüm karar alma süreçlerinde ve dış ilişkilerinde geçerlidir.

• *Yürütmenin lideri:* Belediye başkanı, belediye teşkilatının en üst amiri olarak kabul edilir. Belediye meclisinin kararlarını uygular, belediye bütçesini yönetir ve belediye personelinin çalışma düzenini denetler.

• *Bütçe ve mali yönetim sorumlusu:* Belediye bütçesinin hazırlanması ve uygulanmasından sorumlu olan belediye başkanı, kaynakların etkin ve verimli kullanılmasını sağlamalıdır. Ayrıca, mali kaynakların doğru tahsisini ve harcama süreçlerini kontrol eder.

• *Halkın hizmetlere erişimini sağlama:* Belediye başkanları, yerel halkın ihtiyaç duyduğu altyapı, ulaşım, sosyal hizmetler ve çevre düzenlemesi gibi hizmetlerin zamanında ve etkin bir şekilde sunulmasını organize eder.

Belediye başkanları, görev alanlarını geniş bir yelpazede yerine getirmektedir. İlgili kanun maddelerine uygun olarak, yetki ve sorumluluk alanları içerisinde aşağıda sıralanan alanlar da bulunmaktadır.

• *Yatırım ve projelerin yönetimi:* Kamu yararına projelerin belirlenmesi, planlanması ve yürütülmesi.

• *Halkla ilişkiler:* Vatandaşların taleplerini dinlemek ve yerel demokrasiyi geliştirmek.

• *Acil durum yönetimi:* Doğal afetler ve kriz anlarında belediyenin müdahale kapasitelerini organize etmek.

Kanuni düzenlemeler belediye başkanlarının görev ve yetkilerini açık bir şekilde tanımlasa da uygulamada bu rollerin yerine getirilmesinde çeşitli zorluklar ortaya çıkmaktadır. Bu zorluklar genellikle şu başlıklar altında toplanabilir:

1. *Merkezi Yönetim ile İlişkiler:* Belediye başkanlarının karar alma süreçleri, merkezi yönetimin vesayet yetkileri ve denetimi ile sınırlanabilmektedir. Özellikle mali kaynakların merkezi hükümet tarafından tahsis edilmesi, belediye başkanlarının uygulamada özerkliklerini kısıtlayan en önemli unsurlardan biridir.

2. *Finansal Kısıtlamalar:* Birçok belediye, yeterli mali kaynağa sahip olmamakta ve bu durum hizmetlerin etkin bir şekilde sunulmasını zorlaştırmaktadır. Belediye başkanları, kaynak yaratma ve bütçe yönetimi konusunda yoğun bir baskı altındadır.

3. *Toplumsal ve Siyasal Talepler:* Belediye başkanları, yerel halkın artan taleplerine yanıt verirken, aynı zamanda siyasi baskılarla da başa çıkmak zorundadır. Farklı siyasi görüşlerin bir arada olduğu belediye meclislerinde karar alma süreçleri zaman zaman çatışmalara yol açabilir.

4. *Kurumsal Kapasite Eksiklikleri:* Belediyelerin teknik altyapı ve insan kaynağı açısından yetersizlikleri, belediye başkanlarının hizmet sunum kapasitelerini sınırlandırmaktadır. Özellikle küçük ve orta ölçekli belediyelerde bu durum daha belirgin hale gelmektedir.

5. *Liderlik ve Katılımcı Yönetim:* Belediye başkanlarının halkın beklentilerini karşılayabilmesi, liderlik becerilerinin yanı sıra katılımcı ve şeffaf yönetim anlayışını benimsemelerine bağlıdır. Ancak uygulamada, vatandaşların karar alma süreçlerine dahil edilmesi her zaman sağlanamayabilmektedir.

Belediye başkanları, yerel yönetim sisteminin hem siyasi hem de idari anlamda en yetkili aktörleri olarak, yerel halkın beklenti ve ihtiyaçlarını karşılamakla yükümlüdür. 5393 sayılı Belediye Kanunu'nda tanımlandığı üzere belediye başkanı, belediye teşkilatının başı ve tüzel kişiliğin temsilcisidir. Bu yönüyle, hem belediye meclisi kararlarının uygulanmasından sorumlu bir yürütme organı, hem de merkezi idare ile yerel yönetim arasındaki irtibatı sağlayan bir aracı konumundadır. Yasa tarafından kendisine verilen yetkiler, hizmet sunumunda etkinlik, kaynak tahsisi ve denetim gibi önemli işlevleri kapsar. Ancak bu yetkiler, çoğu zaman uygulamada çeşitli kurumsal ve yönetsel zorluklara takılmakta ve belediye başkanlarının hareket alanını daraltabilmektedir.

Uygulama düzeyinde belediye başkanlarının karşılaştığı en büyük sorunlardan biri, yetki-sorumluluk dengesinin tam olarak kurulamamasıdır. Özellikle büyükşehir belediyesi sisteminde, yetki paylaşımı konusu çoğu zaman belirsizlik yaratmakta; ilçe belediyeleri ve büyükşehir belediyeleri arasındaki görev alanlarının kesişmesi uygulamada çatışmalara neden olabilmektedir.

Belediye başkanlarının sorumluluk alanı, yalnızca teknik hizmetlerle sınırlı olmayıp, sosyal politikaların yerel düzeyde hayata geçirilmesini de kapsamaktadır. Kadın, çocuk, yaşlı ve dezavantajlı gruplara yönelik hizmetlerin geliştirilmesi; afetlere hazırlık, çevresel sürdürülebilirlik ve kültürel mirasın korunması gibi alanlarda belediye başkanlarının liderliği belirleyici olmaktadır. Ancak bu tür sosyal politika alanlarında etkili hizmet sunumu, çoğunlukla yerel yönetimlerin mali kaynaklarına bağlıdır.

Bu bağlamda, belediye başkanlarının rolünü yalnızca bir uygulayıcı ya da hizmet sunucu olarak değil; aynı zamanda yerel demokrasinin taşıyıcısı, yönetim süreçlerinin şekillendiricisi ve toplumsal taleplerin yerel düzeyde ifadesini sağlayan temsilciler olarak değerlendirmek gereklidir. Dolayısıyla, başkanların hukuki yetkilerinin yanı sıra siyasal meşruiyetleri ve yönetsel kapasiteleri de yerel yönetimlerin başarısında kritik öneme sahiptir. Bu nedenle, hem mevzuatın geliştirilmesi hem de uygulama pratiklerinin iyileştirilmesiyle, belediye başkanlarının yerel kalkınma sürecindeki rolü daha etkili hale getirilebilir.

3. Seçim Sonrası Belediye Yönetiminde Karşılaşılan Temel Zorluklar ve Stratejik Çözüm Yaklaşımları

Belediye başkanları, yerel seçimlerin ardından yeni bir yönetim dönemine başlarken, genellikle yoğun bir görev ve sorumluluk yüküyle karşı karşıya kalmaktadır. Yerel yönetimlerin temel aktörü olan belediye başkanları, seçmenlerin ihtiyaç ve beklentilerine yanıt vermekle yükümlüdür. Ancak bu süreç, yalnızca idari ve teknik sorumlulukların yerine getirilmesinden ibaret değildir; aynı zamanda toplumsal uzlaşmayı sağlama, yerel kalkınmayı teşvik etme ve vatandaşlarla güçlü bir bağ kurma gibi karmaşık bir liderlik sürecini de içermektedir. Bu bağlamda, seçim sonrası belediye yönetimi, yalnızca kazanılan seçim başarısının bir devamı değil, aynı zamanda zorlu bir icra sürecinin başlangıcı olarak değerlendirilmektedir.

Yerel seçimlerin sonuçları, çoğu zaman belediye yönetiminde bir yenilik ya da dönüşüm döneminin habercisi olmaktadır. Belediye başkanları, halkın seçim döneminde dile getirdiği beklentileri karşılamanın yanı sıra, mevcut yönetim yapısını gözden geçirmek ve bu yapıyı daha etkin hale getirmek gibi görevlerle karşı karşıyadır (Özden, 2020, s. 85). Yeni dönem, genellikle seçim vaatlerinin gerçekleştirilmesi, yerel halkla iletişim kanallarının güçlendirilmesi ve mevcut kurumsal yapının yeniden değerlendirilmesini gerektirir. Ancak bu tür geçiş dönemleri, yönetsel fırsatların yanı sıra çeşitli zorlukları da beraberinde getirir.

Belediye yönetiminde seçim sonrası karşılaşılan temel zorluklar, genellikle birden fazla faktörün birleşiminden kaynaklanır. Finansal kaynak yetersizliği, bürokratik engeller, toplumsal taleplerin çeşitliliği ve politik baskılar gibi unsurlar, belediye başkanlarının etkin bir şekilde görev yapmalarını zorlaştırabilmektedir. Bu noktada, belediye başkanlarının görevlerini etkin bir şekilde yerine getirebilmeleri için hem stratejik hem de yenilikçi çözüm yaklaşımlarına ihtiyaç duyulmaktadır. Özellikle liderlik, iletişim, şeffaflık ve katılımcı yönetim gibi kavramlar, seçim sonrası belediye yönetiminin başarılı bir şekilde sürdürülebilmesinde kritik bir rol oynamaktadır.

Belediye başkanlarının seçim sonrası karşılaştıkları yönetsel zorlukları ve çözüm önerilerini aşağıda Tablo 1'deki gibi göstermek mümkündür:

Tablo: 1 Belediye Başkanları'nın Seçim Sonrası Dönemde Karşılaştıkları Yönetimsel Zorluklar ve Gerekli Eylemler²

² Belediye başkanlarının yaşamış olduğu yönetsel zorluklar, Kırklareli Belediyesi'nin 2025-2029 Stratejik Plan hazırlık süreci gözönünde bulundurularak ve hazırlık aşaması verilere incelenerek ve sahadaki gözlemler derlenerek çözüm yöntemleri değerlendirilmiştir (Kırklareli Belediyesi 2025-2029 Stratejik Planı, 2024).

Zorluklar	Gerekli Eylemler
Bürokratik Engeller Seçim sonrası dönemde belediye başkanlarının karşılaştığı en büyük zorluklardan biri, mevcut bürokratik sistemin karmaşıklığıdır. Özellikle yeni göreve gelen belediye başkanları, yerleşik düzenleri değiştirmek ve yenilikçi projeleri hayata geçirmek istediklerinde bürokratik engellerle karşılaşabilirler. Bu durum, karar alma süreçlerini yavaşlatır ve hizmetlerin halkla buluşmasını geciktirebilir.	- Belediye başkanlarının yerel bürokrasiyi etkin bir şekilde yönetebilmesi için, personel eğitimi ve yenilikçi yönetim sistemleri geliştirmeleri gerekir. Buna ek olarak belediye başkanlarını temel düzey insan kaynakları, muhasebe, finans, bütçeleme gibi konularda da eğitim almaları süreci kolaylaştırabilir. - İlgili kurumlardan yetkililerle iş birliğini güçlendirmeleri ve çeşitli departmanlar arasındaki koordinasyonu artırmaları faydalı olacaktır.
Finansal Kaynak Eksiklikleri Belediye başkanlarının karşılaştığı en önemli sorunlardan bir diğeri, yetersiz finansal kaynaklardır. Belediyelerin gelir kaynakları sınırlı olduğu için, seçim döneminde verilen sözleri yerine getirmek ya da büyük altyapı projelerini başlatmak güçleşebilir. Ekonomik dar boğaz ve mali yüklerin artışı da bu durumu daha karmaşık hale getirmektedir.	- Belediye başkanları, merkezi yönetimden fon sağlamak için sıkı bir diyalog ve iş birliği kurmalıdır. - Özel sektör ve STK'larla ortak projeler geliştirerek kaynak yaratmayı değerlendirebilirler. - Avrupa Birliği veya Dünya Bankası gibi uluslararası kuruluşların hibe ve fon programlarına başvurarak kaynak çeşitliliği sağlanabilir.
Siyasi Çekişmeler Seçim sonrası dönemde belediye başkanlarının siyasi çekişmelerden etkilenmesi mümkündür. Özellikle farklı partilere mensup belediye başkanları ve merkezi yönetim arasında zaman zaman anlaşmazlıklar yaşanabilir. Bu durum, belediyelerin projelerine onay almak ya da merkezi kaynaklardan yararlanmak konusunda sıkıntılar yaşamalarına neden olabilir.	- Belediye başkanları, halk yararını ön planda tutarak siyaset üstü bir anlayış benimsemelidir. - Tüm siyasi kesimlerle diyalog kanallarını açık tutarak, projelerinde desteği genişletmelidir. - Uzlaşma kültürünü güçlendiren toplantılar, çalıştaylar ve ortak platformlar düzenlemek faydalı olabilir.
Vatandaşların Beklentilerini Karşılama Seçim sürecinde verilen sözler, halkın belediye başkanlarına olan güvenini güçlendirmiştir. Ancak, göreve gelindiğinde bazı projelerin hemen hayata geçmesi mümkün olmayabilir ve halkın beklentileri karşılanmadığında güven kaybı yaşanabilir.	- Belediye başkanları şeffaf bir iletişim politikası benimseyerek, projelerin hangi aşamada olduğunu ve neden gecikme yaşandığını halka açıklamalıdır. - Halkla ilişkiler birimlerini aktif bir şekilde kullanarak düzenli bilgilendirme toplantıları düzenlemek, halkın güvenini koruyabilir. - Aynı zamanda katılımcı belediyecilik anlayışı çerçevesinde, halkın taleplerini dinleyen ve onların beklentilerini yönetime yansıtan bir yaklaşım geliştirmelidir.
Çevresel Sorunlar ve Altyapı Eksiklikleri Kentleşmenin getirdiği hızlı yapılaşma ve çevre sorunları, belediyelerin önündeki diğer büyük engellerden biridir. Yeni yapılan yollar, köprüler, parklar ve kamu binaları ile kent altyapısının güçlendirilmesi gerekmektedir. Ancak bu, hem zaman hem de finansal kaynak gerektirir.	- Çevre dostu projeler ve sürdürülebilir altyapı çözümleri geliştirerek uzun vadeli bir çevre politikası izlemek gereklidir. - İklim değişikliği ile mücadele, atık yönetimi, yeşil alanların korunması ve ulaşım projeleri gibi konulara ağırlık vermek belediyelerin çevresel sorunlarla başa çıkmalarına yardımcı olabilir.
Kurumsal Kapasite Eksiklikleri Belediyelerin teknik altyapı ve insan kaynağı açısından yetersizlikleri, belediye başkanlarının hizmet sunum kapasitelerini sınırlandırmaktadır.	- Burada belediye başkanları özellikle, liderlik, koordinasyon ve vizyon özelliklerini daha ön plana çıkarmalı, bu alanda çözüm yaklaşımları geliştirmek için aşağıdaki adımları izlemelidir: - Stratejik hedeflerin belirlenmesi

Özellikle küçük ve orta ölçekli belediyelerde bu durum daha belirgin hale gelmektedir.	- Motivasyon ve İlham - Nitelikli kadroların istihdamı - Hizmetiçi eğitim programlarının desteklenmesi - Performans değerlendirmesinin yapılması, - Dijital yatırımların önceliklendirilmesi - Büyük veri ve yapay zeka uygulamalarının entegrasyonunun sağlanması - Yeni finans kaynaklarının kullanılması - Tasarruf politikasının geliştirilmesi - Akıllı kent uygulamalarının aktif hale dönüştürülmesi - Kurumsal işbirliklerinin geliştirilmesi - Vatandaşla doğrudan iletişim yöntemlerinin tercih edilmesi, şeffaflık ve hesapverebilirliğin benimsenmesi - Çalışanlar ile ekip ruhunun oluşturulması ve doğrudan diyalog mekanizmalarının arttırılması
--	--

Yukarıdaki tablo değerlendirildiğinde, seçim sonrası belediye yönetimlerinde, yeni yöneticiler çeşitli kurumsal, mali, yönetsel ve toplumsal zorluklarla karşı karşıya kalmaktadır. Önceki yönetimden devralınan borç yükü, kaynakların etkin kullanımı, bürokratik direnç ve vatandaş beklentilerinin yönetilmesi gibi sorunlar, belediyelerin hizmet sunumunu doğrudan etkilemektedir. Bu bağlamda, stratejik planlama ve katılımcı yönetim anlayışıyla bu zorluklara çözüm üretmek büyük önem taşımaktadır.

Mali zorluklar arasında en çok öne çıkan sorunlar, belediyenin borç stoku, gelir kaynaklarının sınırlılığı ve bütçe disiplini ihtiyacıdır. Bu tür problemlere karşı gelir artırıcı projelerin hayata geçirilmesi, şeffaf bütçe yönetimi ve merkezi idare ile koordinasyon sağlanması gibi stratejik çözümler önerilmektedir. Ayrıca, belediyelerde kurumsal kapasitenin güçlendirilmesi ve liyakate dayalı insan kaynakları politikalarının uygulanması, yönetsel verimliliği artıracaktır.

Toplumsal boyutta ise vatandaş beklentilerinin yönetilmesi ve seçim sürecinde verilen vaatlerin hayata geçirilmesi önemli bir sorundur. Bu noktada, düzenli halk toplantıları, geri bildirim mekanizmalarının etkin kullanımı ve katılımcı yönetim modelleri ön plana çıkmaktadır. Öte yandan, belediye hizmetlerinin sürdürülebilirliği için dijitalleşme, akıllı kent uygulamaları ve veri odaklı karar alma süreçlerinin benimsenmesi stratejik çözümler arasında yer almaktadır.

4. Sonuç

Bu çalışmada, belediye başkanlarının yerel yönetim sistemindeki kritik rolleri ve seçim sonrası karşılaştıkları yönetsel zorluklar ele alınmış; Türkiye'nin yerel yönetim yapısı ile belediye başkanlarının yetki ve sorumlulukları çerçevesinde yapılan analizler aracılığıyla, yerel yönetimlerin karşı karşıya kaldığı kurumsal, finansal ve toplumsal sorunların karmaşıklığı ortaya konmuş ve tartışılmıştır. Özellikle, belediye başkanlarının liderlik vizyonunun ve stratejik karar alma süreçlerinin, yerel yönetimlerin etkinliği ve sürdürülebilirliği üzerindeki belirleyici etkisi vurgulanmıştır.

Yerel seçimler sonrası belediye başkanlarının en çok karşılaştıkları zorluklar arasında kurumsal kapasite eksiklikleri, kaynak yönetimindeki sınırlılıklar, bürokratik engeller, toplumsal taleplerin çeşitlenmesi ve politik baskılar yer almaktadır. Bu sorunlar, belediye yönetiminde karşılıklı etkileşim içinde olan çeşitli faktörlerden kaynaklanmakta ve yerel hizmetlerin kalitesini doğrudan etkilemektedir. Ancak, bu zorlukların aşılmasında belediye başkanlarının liderlik becerileri, stratejik vizyonları ve çözüm odaklı yaklaşımları önemli bir rol oynamaktadır. Bunu yaparken de aşağıda belirlenen adımları takip etmeleri, bu süreçte çok daha faydalı olacaktır.

- *Kurumsal Kapasite ve İnsan Kaynağı:* Kurumsal kapasitenin artırılması, yerel yönetimlerin karşılaştığı birçok sorunun çözümünde kilit rol oynamaktadır. Eğitim programlarının yaygınlaştırılması, uzman kadroların istihdam edilmesi ve performans yönetim sistemlerinin etkin bir şekilde uygulanması, belediyelerin insan kaynağı sorunlarını çözmelerine katkı sağlayabilir. Teknolojik altyapının geliştirilmesi, belediyelerin dijital dönüşüm süreçlerini hızlandırarak hizmet sunumunun daha etkin ve verimli bir şekilde gerçekleştirilmesini sağlayacaktır.

- *Katılımcı Yönetim ve Şeffaflık:* Katılımcı yönetim anlayışının benimsenmesi, yerel yönetimlerin hesap verebilirlik ve toplumsal güven açısından güçlenmesini sağlayacaktır. Belediye başkanlarının halkla doğrudan iletişim kurmaları, danışma mekanizmaları oluşturmaları ve şeffaflık odaklı uygulamalar geliştirmeleri, vatandaşların yönetim süreçlerine aktif katılımını artırabilir. Bu, hem toplumsal taleplerin daha iyi anlaşılmasını sağlayacak hem de belediye yönetiminde demokratik bir yaklaşımın yerleşmesine katkıda bulunacaktır.

- *Mali Yönetim ve Kaynak Yaratma:* Belediyelerin finansal sürdürülebilirliğini sağlamak için alternatif gelir kaynakları oluşturulması büyük önem taşımaktadır. Kamu-özel işbirliği modelleri, ulusal ve uluslararası hibe programları ile kaynak çeşitlendirmesi, belediyelerin mali sorunlarını hafifletmeye yardımcı olabilir. Ayrıca, performans esaslı bütçeleme ve harcama planlarının şeffaf bir şekilde yürütülmesi, yerel yönetimlerin kaynaklarını daha etkin kullanmalarına imkan tanıyacaktır.

- *Politik ve Sosyal Dinamikler:* Belediye başkanlarının, politik baskılar ve toplumsal beklentiler arasında denge kurabilmesi için güçlü bir liderlik anlayışına sahip olması gerekmektedir. Bu bağlamda, belediye başkanlarının iyi yönetim ilkelerini benimsemesi ve toplumsal fayda odaklı bir yönetim sergilemesi önemlidir. Sivil toplum kuruluşları ve diğer paydaşlarla kurulacak işbirlikleri, bu zorlukların üstesinden gelinmesinde etkili olacaktır.

Çalışmada sunulan çözüm önerileri, yalnızca belediye başkanlarının mevcut zorluklarını aşmalarına yardımcı olmakla kalmamakta, aynı zamanda yerel yönetim sisteminin genel yapısının daha etkin, kapsayıcı ve sürdürülebilir bir yapıya dönüşmesine katkıda bulunmaktadır. Belediyelerdeki liderlik, teknolojik altyapı, insan kaynağı ve şeffaflık gibi alanlarda yapılacak iyileştirmeler, Türkiye’de yerel yönetim sisteminin daha demokratik, katılımcı ve hizmet odaklı bir yapıya kavuşmasını sağlayacaktır.

Türkiye’de belediye başkanları, yerel yönetim sisteminde hem yürütme organı olarak hem de halkla yönetim arasında köprü kuran bir temsilci olarak kritik bir pozisyonda yer almaktadır. 5393 sayılı Belediye Kanunu’nun 37. maddesi uyarınca belediye başkanı, belediye teşkilatının başı ve belediyeyi temsil eden en üst makamdır. Aynı zamanda 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu, büyükşehir belediye başkanlarına ilçe belediyeleriyle koordinasyon sağlama, yatırım planlarını entegre etme ve hizmetlerin etkinliğini denetleme sorumlulukları yüklemektedir. Bu yasal düzenlemeler başkanlara geniş bir yetki alanı tanımakta; ancak uygulamada bu yetkilerin kullanımı çeşitli bürokratik, siyasal ve mali sınırlamalara takılmaktadır.

Özellikle uygulamada karşılaşılan sorunların başında, yetki ve sorumlulukların açık biçimde ayrıştırılamaması gelmektedir. Örneğin, büyükşehirlerde altyapı hizmetlerinin hangi düzeyde kime ait olduğu sorunu, İstanbul ve Ankara gibi büyükşehirlerde zaman zaman hizmet sunumunun aksamasına yol açmaktadır. İlçe belediyeleri ile büyükşehir belediyeleri arasındaki görev çatışmaları, belediye başkanlarının karar alma süreçlerini yavaşlatmakta ve yetki karmaşasına neden olmaktadır. Buna ek olarak, merkezi idarenin gözetim ve denetim yetkisi, 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu kapsamında denetim yoğunluğu yaratmakta; bu da başkanların özerk hareket etme kapasitesini sınırlamaktadır.

Mali açıdan bakıldığında, belediye başkanlarının sorumluluklarını yerine getirme kapasitesi büyük ölçüde bütçe olanaklarına bağlıdır. Türkiye’deki belediyelerin büyük çoğunluğu, merkezi bütçeden alınan paylara bağımlı şekilde faaliyet göstermekte, bu durum özellikle sosyal hizmetlerin ve yerel kalkınma projelerinin sürdürülebilirliğini zora sokmaktadır. Nitekim sosyal belediyeçilik anlayışı doğrultusunda kadın sığınma evleri, yaşlı destek merkezleri ya da gençlik projeleri gibi hizmetlerin hayata geçirilmesi için başkanların çoğu zaman proje bazlı fon arayışına girmeleri gerekmektedir.

Uluslararası karşılaştırmalı bir perspektiften bakıldığında ise, belediye başkanlarının rolü ülkeden ülkeye önemli farklılıklar göstermektedir. Örneğin Almanya'da belediye başkanları hem belediye meclisinin başkanı hem de yürütmenin lideridir ve daha teknik bir yönetime sahiptir. Fransa'da ise belediye başkanı aynı zamanda merkezi idare adına bazı görevleri yürütür; bu yönüyle Türkiye'deki başkanlık modeline benzerlik taşımaktadır.

Sonuç olarak, belediye başkanlarının rol ve sorumluluklarını sadece mevzuat düzeyinde değil, uygulamadaki yönetsel zorluklar ve toplumsal talepler bağlamında da ele almak gerekmektedir. Yetki devri, mali özerklik ve yönetim kapasitesi gibi alanlarda yapılacak reformlar, belediye başkanlarının etkili bir yerel yönetim lideri olarak işlev görmesini sağlayacaktır. Böylece, yerel yönetimlerin güçlendirilmesi ve halkın yönetime katılımı daha kurumsal bir zemine oturtulabilecektir. Belediye başkanlarının liderlik becerilerinin ve stratejik yaklaşımlarının, yerel yönetimlerde karşılaşılan yönetsel zorlukların aşılmasında hayati bir öneme sahip olduğunu ortaya koymaktadır. Gelecekte yapılacak araştırmalar, farklı bölge ve belediye ölçeklerinde bu bulguları destekleyecek şekilde genişletilerek, Türkiye'deki yerel yönetim sistemine ilişkin daha kapsamlı bir perspektif sunabilir. Bu bağlamda, belediye başkanlarına yönelik politika önerilerinin hayata geçirilmesi, hem akademik literatüre hem de pratik uygulamalara önemli katkılar sağlayacaktır.

Kaynakça

- Arıkboğa, E. (2020). Türkiye’de Yerel Yönetimlerin Temel Çerçevesi. Yurttaşlık Derneği. İstanbul.
- Çınar, S. (2023). Belediyelerde Stratejik Planlamada Katılımcılığın Önemi. Berikan Yayınevi. Ankara.
- Kırklareli Belediyesi 2025-2029 Stratejik Planı (2024). <https://api.kirklarelibelediyesi.com/Files/Dokuman/899b7272368c47bfa8e685224d797ff1>
- Özden, M. (2020). Katılımcı Demokrasi ve Trakya’da Yerel Katılım Pratikleri. Gazi Yayınevi. Ankara.
- Şengül, R. (2014). Yerel Yönetimler. Umuttepe Yayınları. Kocaeli.
- 1921 Anayasası. <https://www.anayasa.gov.tr/tr/mevzuat/onceki-anayasalar/1921-anayasasi/>
- 1924 Anayasası. <https://www.anayasa.gov.tr/tr/mevzuat/onceki-anayasalar/1924-anayasasi/>
- 1961 Anayasası. <https://www.anayasa.gov.tr/tr/mevzuat/onceki-anayasalar/1961-anayasasi/>
- 1982 Anayasası. <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/1.5.2709>
- 2972 Sayılı Kanun. <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuatmetin/1.5.2972>
- 5393 Sayılı Kanun. <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=5393&MevzuatTur=1&MevzuatTertip=5>
- 5216 Sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu. <https://www.mevzuat.gov.tr/mevzuat?MevzuatNo=5216&MevzuatTur=1&MevzuatTertip=5>